

Број: 1934

Датум: 14.06.2021. године

АНАЛИЗА РАДА И КОРИШЋЕЊА ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА ЗА 2020. ГОДИНУ

ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ НА НИВОУ ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

1.1. Организациона структура

На територији Браничевског округа здравствена заштита становништва се обезбеђује на примарном нивоу организације здравствене службе, односно у домовима здравља, као и на секундарном нивоу, односно у општим болницама. Примарни ниво, представља први професионални ниво здравствене заштите који подразумева заштиту првог контакта, место где се пружа медицинска заштита (дијагноза, лечење и рехабилитација), као и низ активности које се односе на унапређење и очувања здравља и спречавања обољења.

Према Уредби о Плану мреже здравствених установа („Сл. Гласник РС” бр. 5/2020, 11/2020, 52/2020 и 88/2020), на територији Браничевског округа примарни ниво заштите у 2020. години обезбеђивали су самостални домови здравља: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, као и домови здравља који су у саставу Здравствених центара (Дом здравља Петровац на Млави и Дом здравља Пожаревац са Огранком Костолац).

1.2. Показатељи функционисања примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа

Основни показатељи функционисања примарне здравствене заштите су: покривеност и обезбеђеност популације здравственом заштитом, коршћење примарне здравствене заштите, оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити као и показатељи садржаја рада, квалитета и ефикасности.

1.2.1. Покривеност и обезбеђеност популације

Просечна удаљеност институција примарне здравствене заштите од корисника на територији Браничевског округа креће се око 10 км, док је проценат популације за коју је обезбеђена ПЗЗ одговара укупном броју становника за територију округа (према Процени броја становника РЗС Србије на дан 30.06.2019. године, 165635 становника).

Од укупног броја запослених радника (на одређено и неодређено време) на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, а који се финансирају из средстава РФЗО, који на дан 31.12.2020. године износи 1010 радника, њих 811 (80,3%) су здравствени радници и сарадници а 199 (19,7%) су административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0% (табела 1).

Табела 1. Укупан број запослених радника (на одређено и неодређено време) који се финансирају из средстава РФЗО у домовима здравља Браничевског округа на дан 31.12.2020. године*

Дом здравља	ВИСОКА СТРУЧНА СПРЕМА							Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Стом. сестра/техничар	Немед. радници	УКУПНО
	ЛЕКАРИ			Стомато.	Фарм./Биохем.	Здрав. сарад.	УКУПНО					
	Свега	Опште медицине	Спец.									
В. Градиште	25	11	14	3	0	0	28	7	36	3	20	94
Голубац	13	6	7	2	0	0	15	4	29	2	12	62
Жабари	12	9	3	2	0	1	15	1	27	2	16	61
Жагубица	21	11	10	2	0	1	24	12	39	2	18	95
Кучево	21	15	6	2	0	1	24	4	38	2	19	87
М. Црниће	13	10	3	2	2	0	17	1	25	2	15	60
Петровац	31	21	10	6	0	3	40	5	43	8	25	121
Пожаревац	76	30	46	18	0	7	101	35	192	28	74	430
Свега	212	113	99	37	2	13	264	69	429	49	199	1010

*(Табела 6. Укупан кадар у здравственим установама ПЗЗ на дан 31.12.2020. године)

Од укупног броја здравствених радника и сарадника (811) који су запослени у домовима здравља на територији Браничевског округа, њих 32,55% су са високом стручном спремом а 67,45% са вишом и средњом стручном спремом (табела 1.).

1.2.2. Коришћење примарне здравствене заштите

Коришћење примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа посматрано је кроз: број прегледа/посета на једног становника/корисника и стопу коришћења.

Посматрајући рад и посете по службама у 2020. години, свих домова здравља Браничевског округа, анализа је показала да:

У оквиру *службе за здравствену заштиту предшколске деце* на нивоу Браничевског округа, у 2020. години, код лекара ван саветовалишта остварено је у просеку 4,8 посета на једно предшколско дете, а у саветовалишту је било 1,5 посета по једном детету док је код осталих медицинских радника било у просеку 1,2 посета по једном детету.

У *служби за здравствену заштиту школске деце* на нивоу Браничевског округа, у 2020. години било је у просеку 2,8 посета код лекара по једном школском детету и 0,5 посета код осталих медицинских радника.

У *служби за здравствену заштиту жена* на нивоу Браничевског округа, у 2020. години било је у просеку 0,30 посета код лекара ван саветовалишта, просечно 9,1 посета лекару у саветовалишту за труднице и 0,1 посета саветовалишту жена генеративног доба (од 15 до 49 година), док је просечан број посета осталим медицинским радницима био 0,25 посете на једну жену.

У *служби опште медицине* на нивоу Браничевског округа, у 2020. години реализовано је код лекара у просеку 3,3 посета по једном одраслом кориснику а код осталих медицинских радника 2,4 посета по једном кориснику.

У служби здравствене заштите радника на нивоу Браничевског округа, у 2020. години остварено је код лекара у просеку 2,6 посета по једном запосленом/кориснику и код осталих медицинских радника 2,0 посете по једном запосленом/кориснику.

У служби здравствене заштите из области денталне медицине на нивоу Браничевског округа, у току 2020. године било је у просеку 0,29 посета стоматологу по једном становнику/кориснику, реализовано 0,04 пломбирања зуба по једном становнику и извађено је 0,04 зуба на једног корисника, док је протетских радова урађено 3,92 на 1000 одраслих становника.

Табела 2. Посете по службама остварене у оквиру домова здравља Браничевског округа 2020. године

Дом здравља	ПОСЕТЕ											УКУПНО
	зз предшколске деце		зз школске деце		зз жена		зз одраслих		зз радника		Стоматол. зз	
	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	Стоматол. ординација	
В. Градиште	3767	1800	4529	986	2133	459	51057	65413	0	0	4648	134792
Голубац	2962	372	2451	449	2032	446	26604	12627	0	0	3322	51265
Жабари	2253	481	2255	331	711	170	28240	17859	0	0	1058	53358
Жагубица	2918	316	3618	636	3549	499	33753	18959	0	0	4118	68366
Кучево	3195	658	4096	612	1764	1304	57214	37187	0	0	1569	107599
М. Црниће	2343	320	2715	324	2875	1754	32098	18587	0	0	2298	63314
Петровац	8876	456	6498	459	6121	5111	64150	23851	17015	5333	6549	144419
Пожаревац	29085	6335	24732	4388	13990	8286	81097	44378	63410	54402	24624	354727
СВЕГА	55399	10738	50894	8185	33175	18029	374213	238861	80425	59735	48186	977840

Стопа коришћења примарне здравствене заштите, посматрана је као збир свих посета службама примарне здравствене заштите (посете лекару, саветовалишту, осталим медицинским радницима и стоматолошкој служби) (табела 2.), у односу на укупан број становника. На основу такве анализе показало се да је на територији Браничевског округа сваки становник у 2020. години, у просеку, имао 5,9 посета службама примарне здравствене заштите на годишњем нивоу.

1.2.3. Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити

Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити на територији Браничевског округа анализирана је кроз укупан број посета по једном лекару, као и броја становника по једном лекару у примарној здравственој заштити.

Оптерећеност медицинских радника свих домова здравља Браничевског округа по службама у 2020. години приказана је у табели 3.

Табела 3. Оптерећеност медицинских радника примарне здравствене заштите по службама на територији Браничевског округа у 2020.години

Редни број	СЛУЖБА	Посматрани период	Просечан број посета код лекара*	% од дефинисаних мера извршења	Просечан број посета код осталих мед.радника
1.	Здрав. заштита предшколске деце	годишње	3462,4	55,0 (6300)	357,9
		дневно	16,5		1,7
		у једном сату	2,4		0,2
2.	Здрав. заштита школске деце	годишње	2423,5	38,5 (6300)	292,3
		дневно	11,5		1,4
		у једном сату	1,6		0,2
3.	Здрав. заштита жена	годишње	2073,4	32,9 (6300)	601,0
		дневно	9,9		2,9
		у једном сату	1,4		0,4
4.	Здрав. заштита одраслих	годишње	3742,1	50,9 (7350)	1537,8
		дневно	17,8		7,3
		у једном сату	2,5		1,0
5.	Здрав. заштита радника	годишње	7311,4	99,5 (7350)	1572,0
		дневно	34,8		7,5
		у једном сату	5,0		1,1
6.	Здрав. заштита из области денталне медицине	годишње	1460,2	59,4 (2460)	
		дневно	7,0		
		у једном сату	1,0		

*Просечан број посета код лекара односи се на посете код лекара укупно, односно збир куративних и превентивних прегледа, док се просечан број посета код осталих медицинских радника односи само на куративне услуге.

Према приказаним подацима може се рећи да је оптерећеност здравствених радника на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, пре свега лекара била највећа, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника са 7311 прегледа годишње, односно 35 прегледа дневно или 5 прегледа у једном сату. Највећа оптерећеност осталих медицинских радника посматраног округа била је такође у служби здравствене заштите радника са по 1572 посете годишње, односно 8 посета дневно или 1 посете у једном сату.

Према Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Службени гласник РС” број 43/2006, 112/2009, 50/2010, 79/2011, 10/2012, 119/2012, 22/2013 и 16/2018), којим су дефинисане мере извршења у примарној здравственој делатности, подаци из Табеле 3. показују да су извршења лекара примарне здравствене заштите на територији Браничевског

округа на годишњем нивоу, у већини служби много нижа од дефинисаних норми, због епидемиолошке ситуације узроковане пандемијом COVID 19 (табела 3.).

Број становника по једном лекару у примарној здравственој заштити посматран је као однос укупног броја становника и броја лекара запослених на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу. На основу тако урађене анализе показало се да у Браничевском округу у просеку на једног лекара запосленог у примарној здравственој заштити долази око 781 становник ($165635/212=781,3$).

1.2.4. Рад службе лабораторијске дијагностике и хитне медицинске помоћи

У оквиру службе лабораторијске дијагностике домова здравља Браничевског округа који су рад поменуте службе приказали на нивоу ПЗЗ (ДЗ Велико Градиште, ДЗ Голубац, ДЗ Жабари, ДЗ Жагубица, ДЗ Кучево, ДЗ Мало Црниће и ДЗ Пожаревац), у 2020. години посматран је укупан број остварених услуга.

Према годишњем извештају о извршењу Плана рада за 2020. годину, службе лабораторијске дијагностике на нивоу примарне здравствене заштите Браничевског округа, оствариле су укупно 880.242 анализа (Опште хематолошке анализе крви 139106, Хематолошке анализе коагулације у крви, односно плазми 40138, Биохемијске анализе у крви 4207, Биохемијске анализе у серуму 523961, Биохемијске анализе у урину 138982, Биохемијске анализе у фецесу 1724 и укупно микробиолошке и паразитолошке анализе 32124), што представља извршење од 74,75% у односу на планиране вредности.

Услуге лабораторијске дијагностике за амбулантне пацијенте ДЗ Петровац су приказане у табели која се односи на ниво секундарне здравствене заштите, заједно са услугама за стационарне пацијенте, јер је ова служба организационо смештена на секундарни ниво.

Остварени обим лабораторијских услуга по осигураном лицу (коришћење) на нивоу округа, без ДЗ Петровац износи 6,86 услуга.

У 2020. години на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, услуге лабораторије користило је укупно 85684 осигураника, што је за 9,17% више у односу на претходну годину.

У оквиру служби Хитне медицинске помоћи на територији Браничевског округа у 2020. години, реализовано је укупно 78220 услуга, од којих су 33327 прегледи лекара (на терену 5439, први прегледи деце ради лечења 2878, први прегледи одраслих ради лечења 24982 и прегледи у циљу збрињавања особе изложене насиљу 28) и 44893 дијагностичко терапијских услуга.

У поређењу са претходном годином, у оквиру посматране службе, укупан број остварених лекарских прегледа је мањи за 22,9%; а дијагностичко терапијских услуга је мањи за 15,3%.

На територији Браничевског округа у 2020. години, у оквиру санитетског превоза пређено је укупно 834334 километара (без медицинске пратње 580858 км и са медицинском пратњом 253476 км), што је за 14,3% више у поређењу са претходном годином.

ЗАКЉУЧАК

1. Укупан број запослених радника (на одређено и неодређено време) на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, а који се финансирају из средстава РФЗО, на дан 31.12.2020. године био је 1010 радника, од којих су 811 (80,3%) здравствени радници и сарадници а 199 (19,7%) административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближним условима за обављање здравствене делатности у

здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0%.

2. У Браничевском округу на једног лекара примарне здравствене заштите долази око 781 становник.

3. У току 2020. године, у просеку, сваки становник Браничевског округа имао је око 5,9 посета службама примарне здравствене заштите.

4. На нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, у току 2020. године, највећа оптерећеност лекара и осталих медицинских радника била је, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника.

5. На основу броја извршених лабораторијских услуга, остварени обим услуга по осигураном лицу (коришћење) за ниво Браничевског округа, без ДЗ Петровац на Млави, у 2020. години, износи 6,86 лабораторијских услуга.

6. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Браничевског округа у 2020. години ($33327/165635 \cdot 1000 = 201,21$), може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило 201 лице на 1000 становника, што је за 21,8% мање у односу на претходну годину.

ПРЕДЛОГ МЕРА

- Интензивирати превентивни рад изабраног лекара и повећати обим превентивних прегледа свих категорија становништва (деца, жене, одрасло становништво, стара лица), као значајне мере у спречавању и раном откривању болести и поремећаја здравља.

- Обезбедити неопходан кадар за оптимални рад служби примарне здравствене заштите.

- Унапређење активности промоције здравља и здравственог васпитања, нарочито активности које су усмерене на осетљиве категорије становништва, стварањем здравих окружења и афирмацијом здравих стилова живота. Унапредити рад саветовалишта за хроничне болеснике, као и услуге заштите менталног здравља.

- У сузбијању епидемија заразних болести, важна је подршка раду лекара превентивне медицине у заједници, тамо где људи живе и раде, тамо где се чува здравље народа.

- Унапређење квалитета рада и размене информација између изабраног лекара и лекара специјалиста одређених грана медицине који раде на вишим нивоима организације здравствене службе.

- Трагати за одрживим моделима који могу обезбедити бољу доступност здравствене службе свим корисницима здравствене заштите.

Аналізу сачинила:
др Цвија Стојановић
специјалиста социјалне медицине

Центар за промоцију здравља,
анализу, планирање, организацију
здравствене заштите, информатику
и биостатистику у здравству

Помоћник директора
Прим. др Сузана Петровић

Завод за јавно здравље Пожаревац
В.Д. Директор
др Ана Јовановић